Växjö kommun

Riktlinje modersmål

www.vaxjo.se

Informationsklassning: Intern

Riktlinje för modersmålsundervisning inom grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola i Växjö kommun

Dokumenttyp Styrande dokument	*Fastställd* 2019-06-13 §139	*Senast ändrad* 2025-11-19 § 181
Dokumentansvarig Utbildningsförvaltningen	*Tidigare ändringar* 2020-09-09 § 129	*Giltighetstid* 2025-11-19 – tills vidare
Dokumentinformation *Dokumentets syfte:* Denna riktlinje syftar till att ge stöd och vägledning för organisation och arbete med modersmålsundervisning. Den reglerar ansvarsfördelning och arbetsgång och ska tillämpas gemensamt av huvudman, rektorer och Språk- och kompetenscentrum (SKC). Tillämpningen sker i enlighet med skollag, förordningar och övriga nationella styrdokument och syftar till att säkerställa elevernas rätt till likvärdig och rättssäker modersmålsundervisning.		
Stöd och vägledning för organisation och arbete med modersmålsundervisning. 2020-10-01 Redaktionell ändring, s.4 Om gymnasieelevers kunskapsnivå för att få läsa modersmål. 2025-11-19 Förändrat och förtydligat ansökningsförfarande för grundskola och gymnasiet, förtydligande av ansvar och tillämpning av modersmålsundervisning samt justering av text. Kompletteringar med den nya kursplanen för gymnasiet.		

Informationsklassning: Intern

Innehåll

1. Inledning och styrande dokument 5
1.1 Rättslig grund för riktlinjen: 5
1.1.2 Skollagen (2010:800) 5
1.1.3 Förordningar 5
2. Förutsättningar 5
2.1 Vilka elever har rätt att få undervisning i modersmål? 6
2.2 Modersmålsundervisning anordnas i ett språk när: 6
2.3 Nationella minoritetsspråk 6
2.4 Adoptivbarn 6
3. Ansvarsfördelning 7
3.1 Huvudmannens ansvar 7
3.2 Språk- och kompetenscentrum (SKC) ansvarar för att: 7
3.3 Rektor ansvarar för att: 7
3.4 Modersmålslärare ansvarar för att: 8
4. Organisation och tillämpning 8
4.1 Grundskola och anpassad grundskola 8
4.1.1 Principer för schemaläggning 9
4.1.1 Elevresa 9
4.1.2 Fjärrundervisning 9
4.1.3 Ansökan och avanmälan 9
4.2 Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola 10
4.2.1 Ansökan 11

Informationsklassning: Intern

5. Gemensamma principer för tillämpning och uppföljning 11
5.1 Elevresor i samband med modersmålsundervisning 11
5.2 Antagning till modersmålsundervisning – Grundskola 12
5.3 Fjärrundervisning modersmål 13
5.3.1 Anmälan om fjärrundervisning till Skolinspektionen 13
5.4 Elever från annan huvudman 13
5.4.1 Tilläggsbelopp 14
5.4.2 Elever från fristående huvudman som deltar i Växjö kommuns modersmålsundervisning i grundskolan 14

Informationsklassning: Intern

1. Inledning och styrande dokument

Modersmål är ett eget skolämne enligt skollagen. Elever med ett annat modersmål än svenska har rätt till modersmålsundervisning. Syftet är att eleven ska utveckla sitt modersmål i tal och skrift samt bli medveten om språkets betydelse för det egna lärandet.

Riktlinjen gäller för samtliga grundskolor, anpassade grundskolor, gymnasieskolor och anpassade gymnasieskolor i Växjö kommun.

Modersmålsundervisning är frivillig men en rättighet för elever enligt lagstiftning och ska därför erbjudas av huvudmannen. Undervisningen regleras av nationella styrdokument såsom kurs- och ämnesplaner.

1.1 Rättslig grund för riktlinjen:

1.1.2 Skollagen (2010:800)

Grundskolan 10 kap. 7 §

Anpassade grundskolan 11 kap. 10 §

Specialskolan 12 kap. 7 §

Sameskolan 13 kap. 7 §

Gymnasieskolan 15 kap. 19 §

1.1.3 Förordningar

Skolförordningen (SFS 2011:185) 5 kap. 7-13 §§, 5 a kap. 1-6 §§

Gymnasieförordningen (SFS 2010:2039) 4 kap 15-21 §§, 4 a kap. 1-6 §§

2. Förutsättningar

Modersmålsundervisning är inte ett nybörjaspråk. Eleven ska förstå, tala och med åldern utveckla sina färdigheter i att läsa och skriva på sitt modersmål. För Växjö kommuns elever anordnas modersmålsundervisning i

Informationsklassning: Intern

årkurs 1- 9 i grundskolan och anpassad grundskola samt på gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola.

2.1 Vilka elever har rätt att få undervisning i modersmål?

- Minst en av vårdnadshavarna har språket som sitt modersmål
- Språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet
- Elever i grundskolan ska ha grundläggande kunskaper i modersmålet
- Elever i gymnasieskolan ska ha goda kunskaper i modersmålet

2.2 Modersmålsundervisning anordnas i ett språk när:

- Minst fem elever inom den kommunala huvudmannen och inom respektive skolform har ansökt om undervisning i språket
- Lämplig lärare finns eller kan rekryteras

2.3 Nationella minoritetsspråk

För finska, samiska, meänkieli, romani chib och jiddisch gäller utökade rättigheter:

- Språket behöver inte vara dagligt umgängesspråk i hemmet.
- Undervisning kan erbjudas även om färre än fem elever ansökt.
- Elever i grundskolan behöver inte ha grundläggande kunskaper.
- Undervisning förutsätter att en lämplig lärare finns.
- För gymnasial utbildning som påbörjats före 1 juli 2025 gäller att huvudmannen måste anordna undervisning i dessa språk om eleven har goda kunskaper i språket
- Börjar du din gymnasiala utbildning efter den 30 juni 2025 behöver eleven inte ha goda kunskaper i språket för att få läsa modersmål.

2.4 Adoptivbarn

- Adoptivbarn har rätt till modersmålsundervisning även om språket inte talas i hemmet och vårdnadshavare inte har det som modersmål
- Eleven ska ha åldersadekvata grundläggande kunskaper i språket

Informationsklassning: Intern

3. Ansvarsfördelning

Alla aktörer tillämpar riktlinjen i samverkan och ansvarar för att den bidrar till en likvärdig, rättssäker och kvalitativ undervisning.

3.1 Huvudmannens ansvar

- Fastställa och följa upp riktlinjer för modersmålsundervisning
- Säkerställa att uppföljning sker inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.
- Stödja en gemensam tillämpning genom dialog med rektorer och SKC
- Ta beslut om fjärrundervisning inför varje nytt läsår

3.2 Språk- och kompetenscentrum (SKC) ansvarar för att:

- Organisera och schemalägga undervisningen
- Informera elever, vårdnadshavare, rektor och skolans administratör om tid och plats för modersmålsundervisningen
- Rekrytera lärare i modersmål
- Bedöma elevens språkliga förutsättningar som underlag inför rektors beslut om modersmålsundervisning
- Bedöma för vilka elever fjärrundervisning är en lämplig undervisningsform i modersmålsundervisningen
- Modersmålsundervisningen följer lagar och styrdokument
- Följa upp betyg, bedömning och kvalitet i undervisningen samt för kompetensutveckling för modersmålslärare
- Förmedla underlag till huvudmannen inför beslut om fjärrundervisning i modersmål
- Anmäla fjärrundervisning till Skolinspektionen läsårsvis

3.3 Rektor ansvarar för att:

- informera elev och vårdnadshavare om rätt till undervisning och gällande villkor.

Informationsklassning: Intern

- säkerställa tillsyn av elever före och efter undervisning samt vid fjärrundervisning.
- tillse att elever med behov av särskilt stöd även får det i modersmålsundervisningen om behov finns.
- inom ramen för samordningsansvaret säkerställa arbetsmiljön för modersmålslärarna när de undervisar ute på skolenheten.
- tillhandahålla:
    - klassrum för modersmålsundervisning
    - tillgång till skolbyggnad och dess passersystem
    - genomgång av utrymningsvägar, uppsamlingsplats med modersmålsläraren
    - ostörd undervisningsplats för fjärrundervisning
    - dator/Ipad, laddare och headset till eleven vid fjärrundervisning
    - personal för tillsyn vid fjärrundervisning
    - skolans sluttider inför kommande läsår senast den 15 april

3.4 Modersmålslärare ansvarar för att:

- genomföra undervisning enligt gällande styrdokument.
- bedöma elevers språkliga förutsättningar som underlag till beslut om deltagande i modersmålsundervisningen.
- rapportera betyg för elever i åk 6–9 grundskola samt för gymnasieelever
- upprätta planeringar och lämna omdömen i mitten av varje termin kring elevens utveckling i ämnet
- göra resultatinmatning för elever i åk 1-5 i grundskolan
- rapportera närvaro/frånvaro i verksamhetssystem.
- ha tillsyn för sina elever i undervisningsgruppen under modersmålslektionen.

4. Organisation och tillämpning

4.1 Grundskola och anpassad grundskola

Växjö kommun organiserar modersmålsundervisningen utifrån en hög ambitionsnivå gällande tillgänglighet, kvalitet och likvärdighet.

Informationsklassning: Intern

4.1.1 Principer för schemaläggning

Modersmålsundervisning i åk 1-6 schemaläggs, så långt det är organisatoriskt möjligt, så att elever kan delta på sin hemskola eller på en närliggande skolenhet. För vissa språk, där elevunderlaget är geografiskt spritt, sker samordning mellan flera skolor, vilket kan innebära att eleven behöver förflytta sig.

Modersmålsundervisning i åk 7-9 schemaläggs företrädelsevis på en centralt belägen högstadieskola för elever som går på en skola i Växjö tätort, vilket kan innebära att eleven behöver förflytta sig.

Undervisning ges utanför ordinarie timplan, en lektion/vecka.

Grupper i modersmålsundervisning är åldersintegrerade.

4.1.1 Elevresa

- Årskurs 1–3: Ansökan om elevresa görs av vårdnadshavare till rektor som i sin tur beställer elevresa av skolskjutsorganisationen.
- Årskurs 4–9: Ansökan om busskort till modersmålsundervisningen görs av vårdnadshavare till rektor eller via e-post till funktionsbrevlåda för Språk- och kompetenscentrum.

4.1.2 Fjärrundervisning

- Kan användas från årskurs 3 om det ökar tillgången till behörig lärare.
- Undervisningen sker i realtid och eleven deltar från sin hemskola.
- SKC avgör läsårsvis om fjärrundervisning är aktuell som undervisningsform samt i vilken omfattning.

4.1.3 Ansökan och avanmälan

- Ansökan av vårdnadshavare sker via e-tjänst. Blankett finns för den som saknar BankID.
- Ansökningsperiod: 1 februari – 31 mars inför varje läsår.

Informationsklassning: Intern

- Sena ansökningar beaktas ej, undantag görs om möjligt för nyinflyttade elever från annan kommun och som har pågående modersmålsundervisning och kan placeras i befintlig grupp.
- Redan deltagande elever behöver inte ansöka på nytt.
- Avanmälan görs av vårdnadshavare till SKCs funktionsbrevlåda för modersmål: utbf.modersmal@vaxjo.se

4.2 Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Undervisning i modersmål på gymnasienivå sker på en av kommunens gymnasieskolor. Undervisning för gymnasieelever på grundskolenivå sker, förutsatt organisatoriska förutsättningar, på någon av kommunens högstadieskolor.

Modersmålsundervisningen följer gällande styrdokument för gymnasieskolan.

Kurser kan läsas som:

- ersättning för moderna språk
- individuellt val
- utökad studiegång

För de elever som läser enligt Gy 11:

- Modersmål 1, 100 p.
- Modersmål 2, 100 p. som bygger på kursen Modersmål 1
- Modersmål – aktiv tvåspråkighet, 100 p. som bygger på kursen Modersmål 1

För de elever som ska läsa enligt den nya ämnesplanen Gy 25:

- Modersmål nivå 1
- Modersmål nivå 2
- Modersmål nivå 3

För de elever som ska läsa på grundskolenivå

- Modersmål enligt Läroplan lgr 22

Informationsklassning: Intern

4.2.1 Ansökan

Ansökan till gymnasiekurs i modersmål görs av eleven via e-tjänst. För de elever som saknar tillgång till BankID finns det möjlighet att ansöka via blankett som finns hos SYV.

- Gymnasieelever ansöker om kurs i modersmål inför varje nytt läsår.
- Ansökningsperiod inför kommande läsår är 15 januari – 31 mars
- Sena ansökningar tas emot i mån av plats i befintliga grupper.
- Elever med pågående kurs i modersmål, som flyttar in under terminens gång, erbjuds undervisning i befintliga grupper

5. **Gemensamma principer för tillämpning och uppföljning**

Tillämpning:
Huvudman, rektor och SKC tillämpar riktlinjen gemensamt. Arbetet genomförs i enlighet med riktlinjens intentioner och med elevens rätt i fokus.

Uppföljning:
Tillämpningen följs årligen upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Dialog förs mellan parterna för att identifiera utvecklingsområden och säkerställa fortsatt rättssäker och kvalitativ undervisning.

5.1 Elevresor i samband med modersmålsundervisning

Modersmålsundervisning sker inom ramen för elevens samlade skoldag och omfattas därmed inte av skolskjuts enligt skollagens definition. För att säkerställa tillgänglighet till undervisningen, kan eleven beviljas elevresa i form av taxiresa eller busskort.

Syfte:
Att uppfylla elevens rätt till modersmålsundervisning på ett tillgängligt, säkert och likvärdigt sätt.

Tillämpning:

Informationsklassning: Intern

- Ansökan om elevresa görs av vårdnadshavare till elevens rektor.
- Bedömning av behov om elevresa görs av rektor.
- Elevresa beviljas i de fall där språkundervisning sker på annan skolenhet än elevens ordinarie, och där elevens ålder, avstånd, restid eller trafikförhållanden motiverar stöd.
- SKC hanterar administration kring beställning av busskort för elever i åk 4–9
- Skolskjutsorganisationen hanterar administration kring beställning av elevresa med taxi främst för åk 1-3.

5.2 Antagning till modersmålsundervisning – Grundskola

Modersmålsundervisning är frivillig men en rättighet enligt skollagen. För att organisera undervisningen likvärdigt och resurseffektivt krävs tydliga principer för antagning.

Syfte:
Att skapa rättssäkra och förutsägbara beslut kring modersmålsundervisning och säkerställa hållbar planering.

Tillämpning:

Ansökningsperioden för grundskolan är 1 februari – 31 mars varje år.

- Sena ansökningar behandlas endast om:
    - eleven är nyinflyttad från annan kommun, har pågående modersmålsundervisning och det finns tillgänglig plats i befintlig grupp
    - det finns särskilda skäl som bedöms av rektor i samråd med SKC.
- ett språk startas endast om minst fem elever inom Växjö kommuns huvudmannaområde ansöker, samt att dessa uppfyller kraven för grundläggande kunskaper, samtidigt som det finns en lämplig lärare att tillgå.
- Elever från fristående skolor är välkomna att ansöka och delta om det finns ett giltigt samarbetsavtal.
- Elever med pågående modersmålsundervisning behöver inte ansöka på nytt varje år.

Informationsklassning: Intern

5.3 Fjärrundervisning modersmål

Fjärrundervisning är en kompletterande undervisningsform som kan används för att säkerställa likvärdig tillgång till undervisning utan att eleven behöver göra omfattande förflyttningar.

Syfte:
Ge fler elever tillgång till undervisning i sitt modersmål på ett pedagogiskt, praktiskt och likvärdigt sätt.

Tillämpning:

- Fjärrundervisning kan användas från och med årskurs 3, om:
    - elevgruppen är geografiskt spridd
    - fysisk samlokalisering inte är möjlig utan att påverka andra skoluppgifter
    - det pedagogiska värdet av gruppundervisning väger tyngre än individundervisning på plats
    - Det skapar tillgång till behörig modersmålslärare.
- Fjärrundervisning sker i realtid och eleven vistas på sin ordinarie skola.

5.3.1 Anmälan om fjärrundervisning till Skolinspektionen

Beslut om fjärrundervisning fattas årligen av behörig företrädare för kommunen.

Enhetschef vid Språk- och kompetenscentrum ansvarar för att årligen anmäla samtlig fjärrundervisning för varje berörd skolenhet till Skolinspektionen.

5.4 Elever från annan huvudman

För elever som är folkbokförda i Växjö kommun, men går i skola hos fristående huvudman, är det den fristående huvudmannen som ansvarar för att anordna modersmålsundervisning. En elev kan endast läsa modersmål hos en huvudman.

Informationsklassning: Intern

5.4.1 Tilläggsbelopp

Fristående huvudman som anordnar modersmålsundervisning för elever folkbokförda i Växjö kommun kan ansöka om tilläggsbelopp.

- Ansökan görs för en termin i taget **senast** en månad efter avslutad termin
- Om eleven avbryter modersmålsundervisningen skall Växjö kommun informeras genom kontakt med SKC via modersmålsorganisationens funktionsbrevlåda, utbf.modersmal@vaxjo.se
- Ansökan om tilläggsbelopp sker på blanketten "Ansökan om tilläggsbelopp modersmålsundervisning", vilken finns på Växjö kommuns hemsida.
- Tilläggsbelopp från hemkommunen för elev som uppfyller kriterierna för modersmålsundervisning regleras i skollagen (2010:800) 10 kap. 39 §.
- Fristående huvudman kan endast ansöka om tilläggsbelopp för modersmålsundervisning för sina egna elever, alternativt kan ansökan göras tillsammans med andra fristående huvudmän om samverkansavtal dem mellan är upprättat.

5.4.2 Elever från fristående huvudman som deltar i Växjö kommuns modersmålsundervisning i grundskolan

Elever från fristående skolor kan delta i Växjö kommuns modersmålsundervisning, på samma villkor som Växjö kommuns elever, om samarbetsavtal mellan Växjö kommun och den fristående skolan finns.

Ansökan till modersmål för elever från fristående skola görs via E-TJÄNST.

5.4.3 Kostnad för elever från annan kommun, grundskola

För elever på kommunal skola: kostnaden faktureras elevens hemkommun månadsvis via IKE-faktura.

För elever på fristående skola: kostnaden faktureras den fristående skolan terminsvis.

5.4.4 Kostnad för elever från annan kommun, gymnasieskola

För elever på kommunal skola: ingen kostnad tillkommer för modersmål.

Informationsklassning: Intern

För elever på fristående skola: kostnaden för modersmål faktureras den fristående skolan terminsvis.

Informationsklassning: Intern